

De NOS als activistische geschiedschrijver (deel 2)

Posted on 16 januari 2021 by Piet Emmer

Om een aantal actuele en historische onderwerpen wat meer uit te diepen, heeft de NOS een serie 'specials' aan haar website toegevoegd. Eén ervan handelt over de Atlantische slavenhandel.

In de vorige aflevering van Wynia's Week uitte ik de veronderstelling dat de tekst van deze 'special' niet alleen ten doel heeft de gebruikers van achtergrondinformatie te voorzien, maar vooral om zoveel mogelijk schaamtegevoel op te wekken. Tegelijk laat de tekst doorschemeren dat de NOS zelf nooit aan de slavenhandel en slavernij zou hebben deelgenomen. Met dit dappere standpunt hoopt de omroeporganisatie blijkbaar de gebruikers van de website voor zich te winnen zodat ze het gebrek aan informatie en de eenzijdige interpretatie voor lief nemen.

'Totslaafgemaakten'

Bij het lezen begin je je al meteen te schamen, omdat in de tekst het woord 'slaaf'

consequent vervangen is door het woord ‘totslaafgemaakten’. De NOS verzwijgt echter dat in Afrika slaven uitsluitend door Afrikanen tot slaaf werden gemaakt en niet door Nederlanders of andere Europeanen. Bovendien blijkt de omroeporganisatie onkundig van het feit dat er ook Afrikanen bestonden, die nooit tot slaaf zijn gemaakt, maar als slaaf waren geboren. Zou de NOS bevreesd zijn dat deze informatie de schuld van de Nederlanders zou hebben verkleind?

De NOS moet wel toegeven dat de Afrikanen slavernij kenden. Die informatie zou de schuld van de Nederlanders minder groot kunnen maken en om dat effect te neutraliseren neemt de NOS haar toevlucht tot een oude mythe. Er waren weliswaar slaven in Afrika, maar ze zouden door hun eigenaren als arme familieleden worden beschouwd, die ‘in veel gevallen later weer vrij [komen]’. Beide mededelingen zijn *fake history*. Het duurde generaties voordat een slavengezin in Afrika als familieleden van hun eigenaar werden beschouwd, terwijl er tot vandaag de dag toch vaak een afhankelijkheidsrelatie is blijven bestaan. Dat laatste was trouwens in het voordeel van beide partijen, want de NOS lijkt niet te beseffen dat in Afrika ‘vrij’ ‘vogelvrij’ betekende en dat iedereen een vrij, ongebonden individu kon doden, kidnappen of tot slaaf kon maken. In Afrika waren slaveneigenaren en hun slaven voor de bescherming van hun persoon op elkaar aangewezen.

Fort Elmina ‘Nederlandse machtsbasis’?

Om beter handel te kunnen drijven veroverden de Nederlanders in 1637 het fort Elmina op de Portugezen, gelegen op de kust van het huidige Ghana. In de loop der jaren voegden ze daar nog een hele reeks forten en fortjes aan toe, ‘waar vandaan de Nederlanders de regie voeren over hun slavenhandel’.

Elmina werd volgens de NOS ‘de Nederlandse machtsbasis op het Afrikaanse continent’. Blijkbaar heeft deze omroeporganisatie een heel bijzondere opvatting van macht. Er waren namelijk jaren dat de machteloze bemanningen in die forten waren opgesloten door oorlog met de omwonende Afrikanen en voor alle benodigdheden en zelfs voor hun dagelijks voedsel aangewezen waren op de aanvoer uit het moederland. Rare machtsbasis.

De Nederlanders waren evenmin in staat de slavenhandel te regisseren, want de Afrikanen maakten in Afrika de dienst uit: alleen zij bepaalden of er slaven werden verkocht en zo ja, waar, hoeveel, van welk geslacht en van welke leeftijd. Ook die informatie zou de schuld van de Nederlanders kunnen verkleinen en daarom zwijgt

de NOS hierover.

Wellicht dat de Nederlanders ook minder schuld kan worden toegedicht als de NOS-website had uitgelegd dat de Atlantische slavenhandel maar één van de drie handelsstromen in Afrikaanse slaven vormde en dat de inter-Afrikaanse en de Arabische slavenhandel veel langer hebben bestaan en wellicht net zo omvangrijk zijn geweest als de Atlantische variant.

Door geen opening van zaken te geven is de NOS in staat het schaamtegevoel flink aan te wakkeren met de mededeling dat de 'Afrikanen [werden] .... opgejaagd, ontvoerd en uitgeleverd aan de Europese handelaren'. Zou de omroeporganisatie werkelijk veronderstellen dat slaven, die aan Afrikaanse en Arabische slavenhouders werden verkocht, hun nieuwe eigenaren opgelucht in de armen zijn gevallen?

Waren de slaven eenmaal aanbeland in de Europese forten aan de kust, dan was er volgens de NOS 'geen weg terug'. Dat was niet alleen te danken aan de Nederlanders, want de omwonende Afrikanen wisten bijna alle ontsnapte slaven op te pakken in de hoop ze weer te kunnen verkopen. Daar lijkt de NOS geen weet van te hebben.

NOS: Geen historicus, maar activist

Het blijft niet bij deze eenzijdige en onvolledige informatie, want de NOS houdt ook halsstarrig vast aan het lang achterhaalde idee, dat de slavenhandel en de slavernij de Europeanen rijk hebben gemaakt. Hoe komt het dan dat Portugal en Spanje, die niet alleen in de koloniën maar ook in eigen land het langst van de slavenhandel en de slavernij hebben 'geprofiteerd', daarna tot de armste landen van West-Europa behoorden?

Er is nog veel meer aan te merken op de tekst van deze 'special', maar het vorengaande heeft al duidelijk gemaakt dat de omroeporganisatie helemaal geen geschiedschrijver wil zijn maar activist. Zijn de gedwongen financiers van de NOS, de Nederlandse belastingbetalers, het daarmee eens?

De eerste aflevering van deze korte serie van Piet Emmer over 'De NOS als geschiedschrijver' vindt u HIER .